

บทที่ 3

การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ

การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการเปรียบเสมือนเป็นการวางแผนชีวิตอย่างหนึ่ง จะช่วยให้มีทัศนคติที่ดีต่อวัยชราพร้อมทั้งลดปัญหาที่อาจจะเกิดกับผู้สูงอายุในอนาคตได้อีกทางหนึ่งด้วย เพราะการเตรียมตัวเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมบทบาทในการดำเนินชีวิตที่เหลืออยู่และสามารถทดแทนบทบาทที่เสียไปจากการเกษียณอายุ โดยวิธีการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข ความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ในบทที่ 3 นี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Crosstabulation) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยทดสอบด้วยไคสแควร์ (Chi square) และตั้งความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขั้นที่สองเป็นการนำตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติขั้นตอนแรกมาทำการศึกษาอีกครั้ง โดยหาความสัมพันธ์ในระดับ 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม เพื่อศึกษาว่าแบบแผนของความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมในขั้นตอนแรกนั้นจะยังคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปเมื่อผ่านตัวแปรควบคุมพร้อมทั้งพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ด้วย

ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาด้วยวิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้ในขั้นตอนแรกนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยทางประชากร ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานสมรส จำนวนบุตร และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ครัวเรือน และความเป็นเจ้าของบ้าน ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การศึกษา ระดับตำแหน่ง และโครงสร้างครัวเรือน ส่วนตัวแปรตามเป็นตัวแปรระดับนามมาตรา (Nominal) ซึ่งพิจารณาจากการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ “เตรียม” และ “ไม่เตรียม” ซึ่งผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม กับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้และค่าไคสแควร์

ปัจจัยทางประชากร

3.1.1 เพศ ลักษณะทางเพศของบุคคลมีผลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการที่แตกต่างกัน เนื่องจากว่าเพศชายมีโอกาสในการได้รับรู้ข่าวสารและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพและสังคมมากกว่าเพศหญิง เพศชายจึงมีความสนใจตนเองและมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ดีกว่าเพศหญิง (ดวงพร รัตนอมรชัย, 2535: 133)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 9) พบว่า ข้าราชการหญิงมีการเตรียมตัวคิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าข้าราชการชายคือร้อยละ 68.1 และร้อยละ 65.7 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าโดยพื้นฐานธรรมชาติเพศหญิงมักจะมีความละเอียดอ่อนอยู่ในจิตใจประกอบกับลักษณะการทำงานแบบสำนักงานทำให้เพศหญิงมีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับงานบริหารจัดการเพื่อการดำเนินชีวิตได้ดีกว่าเพศชาย การเตรียมตัวก่อนเกษียณก็เป็นการบริหารจัดการอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในอนาคต จึงทำให้เพศหญิงตระหนักถึงการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมากกว่าชาย อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.2 อายุ อายุกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ มักจะมีความสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากบุคคลยิ่งอายุมากขึ้นก็จะคิดถึงชีวิตที่เหลืออยู่มากขึ้น จากการศึกษาของนภาพร ชโยวรรณ (2535: 170) พบว่า บุคคลที่มีอายุเข้าใกล้วัยสูงอายุมากเท่าไรจะคำนึงถึงการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุมากขึ้นเท่านั้น

ผลการศึกษาในตารางที่ 9 ให้ผลเช่นเดียวกับงานวิจัยข้างต้น กล่าวคือ ข้าราชการที่มีอายุมากมีสัดส่วนของการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีอายุน้อย นั่นคือ ข้าราชการที่มีอายุ 55-60 ปี มีการเตรียมตัวคิดเป็นสัดส่วนสูงกว่าข้าราชการที่มีอายุ 50-54 ปี เปรียบเทียบเป็นร้อยละ 72.8 และร้อยละ 62.8 เป็นต้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากวัยสูงอายุเป็นวัยสุดท้ายแห่งชีวิต ข้าราชการสูงอายุส่วนใหญ่จึงตระหนักว่าช่วงชีวิตในบั้นปลายของตนนั้นมีเวลาเหลืออยู่ไม่มากนัก เนื่องจากสภาพร่างกายก็เสื่อมลงไปทุกวัน จึงได้พยายามกระทำการสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์หรือมีคุณค่าสำหรับตนเอง สภาพเช่นนี้จึงพบได้ในผู้สูงอายุที่มีอายุมากและมีเวลาอยู่ในระบบราชการน้อย เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.3 สถานภาพสมรส การมีคู่สมรสถือได้ว่าคู่สมรสเปรียบเสมือนเพื่อนคู่คิดที่คอยดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่วนการไม่มีคู่สมรสมักจะมีผลต่อภาวะจิตใจ อารมณ์ และสุขภาพของบุคคลในวัยสูงอายุเป็นอย่างมาก เนื่องจากการมีชีวิตคู่จะมีความผูกพันต่อกันอย่างลึกซึ้งระหว่างผู้สูงอายุกับคู่สมรส เกษม ดันติผลาชีวะและกุลยา ดันติผลาชีวะ (2538: 30) กล่าวว่า การสูญเสียคู่สมรสทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมซึมเศร้าและหดหู่ ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ขาดคู่คิด ขาดที่ปรึกษา ดังนั้นการมีคู่สมรสและไม่มีคู่สมรสจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตได้

ข้อมูลตารางที่ 9 ซึ่งให้เห็นว่าข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ (โสด หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่) มีการเตรียมตัวในสัดส่วนที่สูงกว่าข้าราชการที่สมรส เปรียบเทียบร้อยละ 69.2 กับร้อยละ 66.7 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ ต้องดำเนินชีวิตเพียงลำพังขาดเพื่อนคู่คิด จึงมีความรับผิดชอบในชีวิตของตนมากกว่าผู้ที่อยู่กับคู่สมรส การเตรียมตัวก่อนเกษียณของผู้ที่ไม่มีคู่สมรสจึงเป็นทางเลือกของชีวิตที่ผู้ไม่มีคู่สมรสได้ยึดถือปฏิบัติ อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.4 จำนวนบุตร การมีบุตรนอกจากจะเป็นการสืบทอดเผ่าพันธุ์ของบุคคลตามธรรมชาติแล้วยังเป็นการแสดงถึงสายสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดา-มารดากับบุตรในการให้ความดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามสูงอายุ (มาลินี วงษ์สิทธิ์ และศิริวรรณ ศิริบุญ, 2535: 116) จำนวนบุตรจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการสูงอายุ

ผลการศึกษาในตารางที่ 9 พบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่มีบุตร 3 คน และมากกว่ามีการเตรียมตัวสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 70.7 รองลงมาคือผู้ที่มีบุตร 1-2 คน ร้อยละ 66.5 และผู้ที่ไม่มีบุตรและเตรียมตัวต่ำสุดคือร้อยละ 65.2 ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ที่มีบุตรนั้นเมื่อถึงวัยสูงอายุย่อมคิดถึงชีวิตในบั้นปลายว่าจะพึ่งพาอาศัยหรือไปอยู่อาศัยกับบุตรคนไหน โดยเฉพาะผู้ที่มีบุตรมากยิ่งต้องคิดวางแผนไว้ว่าจะได้อาศัยอยู่กับใคร จึงทำให้ผู้ที่มีบุตรมากเตรียมตัวมากกว่าผู้ที่มีบุตรน้อยหรือไม่มีบุตรเลย และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.5 การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ปัจจัยทางประชากรที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการมากปัจจัยหนึ่งคือ การมีหรือไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว การศึกษาของนภาพร ชโยวรรณ (2535: 171) พบว่าบุคคลที่ได้มีความเป็นอยู่ผูกพันกับผู้สูงอายุทั้งบิดา-มารดาของตนเองหรือญาติอื่น ๆ จะทำให้ผู้นั้นคิดวางแผนในอนาคตของตนเอง เพราะได้เห็นตัวอย่างการ

ค่าเนิ่นชีวิตจากผู้สูงอายุที่ใกล้ชีวิต

ข้อมูลในตารางที่ 9 ให้ผลตรงกับงานวิจัยข้างต้น กล่าวคือสัดส่วนของข้าราชการกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวมีการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว เปรียบเทียบร้อยละ 72.3 กับร้อยละ 64.6 และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า การมีผู้สูงอายุในครอบครัวมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการเตรียมตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

3.1.6 รายได้ครัวเรือน รายได้นับเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุในปัจจุบัน เพราะรายได้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้านอยู่อาศัยหรืออาหารที่มีคุณค่า (Hogstel, 1981: 466) รวมถึงการซื้อหาอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ นอกจากนี้รายไดยังเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมตัวสำหรับชีวิตวัยเกษียณได้อีกด้วย

ผลการศึกษาในตารางที่ 9 พบว่า ข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มีการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.0 และร้อยละ 65.9 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ที่มีรายได้สูงกว่าถือได้ว่าเป็นครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมมีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างสุขสบายไม่ต้องดิ้นรนเพื่อความเพียงพอมากนัก จึงมีความพร้อมในการจัดดำเนินการด้านอื่น ๆ เช่น การดูแลตนเองทางสุขภาพหรือการวางแผนชีวิตในอนาคต เป็นต้น ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้น้อยจำเป็นต้องทำงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว โอกาสที่จะจัดเตรียมหรือให้ความสนใจตนเองสำหรับการดำรงชีวิตวัยเกษียณจึงเป็นไปได้ยากกว่า อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.7 ความเป็นเจ้าของบ้าน การมีบ้านเป็นของตนเองนับว่าเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่บ่งชี้ถึงหลักประกันในด้านอสังหาริมทรัพย์ของข้าราชการที่สูงอายุ ทำให้ข้าราชการไม่ต้องมีการะในการแสวงหาทรัพย์สินเพื่อการอยู่อาศัย และถือได้ว่าเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในด้านความเป็นอยู่ลงได้อีกทางหนึ่ง ผู้ที่มีความเป็นเจ้าของบ้านจึงมีความพร้อมทางกายภาพกว่าผู้ที่ต้องไปอาศัยอยู่กับผู้อื่น (Yurick et al. 1984: 157)

ตารางที่ 9 พบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่เป็นเจ้าของบ้านมีส่วนร่วมการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่ไม่เป็นเจ้าของบ้าน เปรียบเทียบร้อยละ 68.2 กับร้อยละ 63.2 ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะการมีบ้านอยู่อาศัยที่เป็นของตนเองนั้นเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่แสดงถึงความมั่นคงในชีวิตอย่างหนึ่ง สำหรับผู้ที่มีบ้านเป็นของตนเองเมื่อมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจแล้วย่อมมีความสามารถในการเตรียมการด้านอื่นอย่างไม่ยากนัก ทำให้มีโอกาสในการเตรียมตัวมากกว่าผู้ที่ไม่เป็นบ้านเป็นของตนเอง เพราะผู้ที่ไม่เป็นบ้านเป็นของตนเองหากจะต้องจัดเตรียมเพื่อการอยู่อาศัยจะต้องใช้เงินทุนและเวลาค่อนข้างมาก โอกาสที่จะมีเวลาไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมอื่นก็จะไม่น้อยตามไปด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยทางสังคม

3.1.8 การศึกษา การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับชีวิต โดยทั่วไปผู้ที่มีการศึกษาสูงสามารถที่จะแสวงหาข้อมูลและสนใจสิ่งต่างๆ รวมทั้งรู้จักที่จะดูแลตนเองในเรื่องต่าง ๆ ให้ดีและถูกต้องกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย (พีรบุษ จันทรกุลต์, 2540: 36) การศึกษาจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลในตารางที่ 9 พบว่า สัดส่วนของข้าราชการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เปรียบเทียบร้อยละ 69.5 กับ 64.8 เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังที่กล่าวแล้วว่า การศึกษาช่วยให้บุคคลรู้จักใช้ความรู้และความคิดในการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ารู้จักใช้ความรู้และเข้าใจชีวิตสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าจึงมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุได้ดีกว่า

3.1.9 ระดับตำแหน่ง ตำแหน่งเป็นผลต่อเนื่องที่เกิดจากการศึกษา เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมมีโอกาสและความก้าวหน้าในทางราชการจนทำให้ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งตามไปด้วย นอกจากนี้ตำแหน่งหน้าที่ยังเป็นที่มาของรายได้ ฐานะทางสังคม อุดมโนทัศน์ และโลกทัศน์ของบุคคล (ประภาพร จินันทุยา, 2536: 21) การศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับตำแหน่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือระดับต่ำกว่า C4 ถือว่าเป็นข้าราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบระดับล่างสุด เน้นการปฏิบัติการ ขณะที่ข้าราชการระดับ C4-C6 มีหน้าที่รับผิดชอบระดับกลาง ทำงานตามมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ส่วนข้าราชการระดับ C7 ขึ้นไป มีหน้าที่รับผิดชอบสูงขึ้น ผู้ที่ดำรง

ในตำแหน่งนี้จะมีสถานภาพเป็นระดับหัวหน้าที่ต้องทำงานด้านบริหารในองค์กร สาเหตุที่แบ่งเช่นนี้เพราะต้องการเปรียบเทียบว่าผู้ที่มีระดับตำแหน่งต่างกันจะมีการเตรียมตัวแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ผลการศึกษาครั้งนี้ (ตารางที่ 9) ซึ่งให้เห็นว่า ข้าราชการที่มีระดับ C7 ขึ้นไป เตรียมตัวสูงสุด รองลงมาคือผู้ที่มีระดับ C4-C6 และต่ำกว่า C4 เปรียบเทียบร้อยละ 70.6, 68.3 และร้อยละ 59.6 ตามลำดับ การที่ปรากฏผลเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีตำแหน่งสูงจะมีการมองชีวิตที่กว้างขวางและคิดวางแผนในชีวิตมากกว่าและจากหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานที่สูงขึ้น จึงได้สังเกตเห็นถึงความจำเป็นในการเตรียมตัวก่อนเกษียณต่างจากผู้ที่มีตำแหน่งต่ำ วิธีชีวิตและการมองชีวิตอาจอยู่ในวงแคบ โอกาสที่จะเตรียมตัวเพื่อยามสูงอายุน้อย อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.10 โครงสร้างครอบครัว ครอบครัวหรือครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีผลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณของข้าราชการ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่จะทำหน้าที่ดูแลและตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม การที่บุคคลได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจจากบุคคลในครอบครัว จะทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่า (พิรณูช จันทรคุปต์, 2540: 39) ความสำคัญนี้จึงส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติการดำเนินชีวิตที่ดีได้

ผลการศึกษาครั้งนี้ (ตารางที่ 9) พบว่า ข้าราชการที่อยู่ในครัวเรือนแบบอื่น (ครัวเรือนชาย หรืออยู่คนเดียว) มีการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่อยู่ในครัวเรือนเดี่ยว กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ในครัวเรือนแบบอื่นเตรียมตัวคิดเป็นร้อยละ 68.4 ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในครัวเรือนเดี่ยวเตรียมตัวร้อยละ 67.0 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะข้าราชการที่อยู่คนเดียวมีความรู้สึกที่ตนเองต้องอยู่คนเดียวในบั้นปลายของชีวิต เมื่อสูงอายุนเกษียณอายุแล้วจะไม่มีใครคอยดูแลเอาใจใส่เหมือนกับผู้ที่อยู่ในครัวเรือนเดี่ยวหรือครัวเรือนชายเพราะยังมีสมาชิกในครอบครัวให้การดูแลช่วยเหลือ ผู้ที่อยู่คนเดียวจึงมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมากกว่าผู้ที่อยู่แบบครัวเรือน เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 9 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ-
ราชการ และปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
ปัจจัยทางประชากร			
เพศ			
ชาย	65.7	34.3	100.0 (207)
หญิง	68.1	31.9	100.0 (408)
	$X^2 = 0.37$		Significance = 0.54
อายุ (ปี)			
50-54	62.8	37.2	100.0 (339)
55-60	72.8	27.2	100.0 (276)
	$X^2 = 6.90$		Significance = 0.00
สถานภาพสมรส			
อื่นๆ (โสด หม้าย หย่า ว่าง แยกกันอยู่)	69.2	30.8	100.0 (159)
สมรส (อยู่กินกับคู่สมรส)	66.7	33.3	100.0 (456)
	$X^2 = 0.37$		Significance = 0.54
จำนวนบุตร			
ไม่มีบุตร	65.2	34.8	100.0 (138)
1-2 คน	66.5	33.5	100.0 (313)
3 คนขึ้นไป	70.7	29.3	100.0 (164)
	$X^2 = 1.25$		Significance = 0.53
การมีผู้สูงอายุในครอบครัว			
ไม่มี	64.6	35.4	100.0 (395)
มี	72.3	27.7	100.0 (220)
	$X^2 = 3.82$		Significance = 0.05

ตารางที่ 9 (ต่อ) ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ และปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ			
รายได้ครัวเรือน			
ต่ำกว่า 20,000 บาท	65.9	34.1	100.0 (331)
20,000 บาทขึ้นไป	69.0	31.0	100.0 (284)
	$X^2 = 0.69$		Significance = 0.40
ความเป็นเจ้าของบ้าน			
ไม่เป็น	63.2	36.8	100.0 (106)
เป็น	68.2	31.8	100.0 (509)
	$X^2 = 0.98$		Significance = 0.32
ปัจจัยทางสังคม			
การศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	64.8	35.2	100.0 (284)
ปริญญาตรีขึ้นไป	69.5	30.5	100.0 (331)
	$X^2 = 1.53$		Significance = 0.21
ระดับตำแหน่ง			
ต่ำกว่า C4	59.6	40.4	100.0 (114)
C4 - C6	68.3	31.7	100.0 (331)
C7 ขึ้นไป	70.6	29.4	100.0 (170)
	$X^2 = 4.01$		Significance = 0.13
โครงสร้างครัวเรือน			
ครัวเรือนเดี่ยว	67.0	33.0	100.0 (482)
ครัวเรือนแบบอื่น	68.4	31.6	100.0 (133)
	$X^2 = 0.09$		Significance = 0.75

ผลการศึกษาในขั้นตอนแรก พบว่าตัวแปรอิสระที่ทดสอบด้วยค่าไคสแควร์แล้วมีนัยสำคัญทางสถิติมี 2 ตัวแปร คือ อายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว และเพื่อศึกษาว่าแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่มีอยู่ในขั้นตอนแรกนั้น จะยังคงมีอยู่เหมือนเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากได้นำตัวแปรอายุและการมีผู้สูงอายุในครอบครัวมาศึกษาด้วยวิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Crosstabulation) อีกครั้ง โดยขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับ 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม ซึ่งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามยังคงเป็นตัวแปรเดิมเหมือนขั้นตอนแรก ส่วนตัวแปรควบคุมเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การที่อายุมีผลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของข้าราชการกรุงเทพมหานครแสดงให้เห็นว่า อายุเป็นปัจจัยในการกำหนดความชราภาพของบุคคลอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการจะถูกกำหนดโดยอายุว่า เมื่อรับราชการมาจนอายุครบ 60 ปีแล้วควรจะได้รับการปลดเกษียณเพื่อพักผ่อน และให้โอกาสคนรุ่นต่อมาได้มาทำหน้าที่แทน ข้าราชการที่มีอายุใกล้ 60 ปี จึงมักจะคิดคำนึงถึงการดำรงชีวิตที่เหลืออยู่ภายหลังเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการที่ยังอายุน้อยหรือมีเวลาอีกหลายปีกว่าจะเกษียณอายุ นอกจากนี้อายุยังเป็นตัวกำหนดภาวะสุขภาพของบุคคลได้อีกประการหนึ่งด้วย เนื่องจากว่าบุคคลยิ่งอายุมากขึ้นสภาพทางร่างกายก็จะเสื่อมลงไปตามกาลเวลา ความเสื่อมของร่างกายเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้บุคคลได้ตระหนักถึงตนเองได้คือว่า หากไม่ได้ทำอะไรเพื่อการเตรียมตัวไว้แล้ว จะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม จึงเป็นเหตุผลเชิงประจักษ์ที่สามารถกล่าวได้ว่า บุคคลเมื่ออายุเข้าใกล้วัยเกษียณอายุมากเท่าไรจะคำนึงถึงการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร ชโยวรรณ (2535: 171) พบว่า บุคคลเมื่ออายุยังเข้าใกล้วัยสูงอายุมากเท่าไรจะคำนึงถึงการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุมากขึ้นเท่านั้น

ส่วนการมีผู้สูงอายุในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุเช่นเดียวกัน เพราะผู้สูงอายุในครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพราะครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยย่อมจะมีความผูกพันทางสังคม ข้าราชการที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุมีโอกาสได้เรียนรู้และเห็นแบบอย่างชีวิตจากบุพการีที่สูงอายุในด้านของการดำเนินชีวิตเมื่ออย่างเข้าสู่วัยสูงอายุ ทำให้ได้แง่คิดในการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต ส่วนครอบครัวที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุก็จะไม่มี ฉะนั้นจึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้วิถีชีวิตของการเป็นผู้สูงอายุ ไม่มีโอกาสที่จะตระหนักถึง

ความสำคัญของการเป็นผู้สูงอายุจึงไม่มีการเตรียมตัวเพื่อเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร ชโยวรรณ (2535: 171)พบว่า การได้มีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นบิดา-มารดาของตนเองหรือญาติอื่นๆ จะทำให้บุคคลคิดวางแผนในอนาคตของตนเอง เพราะได้เห็นแบบอย่างจากผู้สูงอายุที่ใกล้ชิดตนเอง เพราะเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้วมักจะมีปัญหา หลายอย่างที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น ทั้งในแง่ของความเสื่อมโทรมของร่างกายและการเป็นภาวะที่ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ผู้ที่เห็นแบบอย่างดังกล่าวจึงมีโอกาสในการเตรียมตัวเองเพื่อการเกษียณอายุได้ ดีกว่าผู้ที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว

การศึกษาในขั้นตอนที่สองจึงนำปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับการเตรียมตัวก่อนเกษียณมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยผ่านตัวแปรควบคุม คือ อายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการโดยมีอายุและการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเป็นตัวแปรควบคุมใช้วิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้และค่าไคสแควร์

ปัจจัยทางประชากร

3.2.1 เพศ จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ เพศกับการเตรียมตัวพบว่า ข้าราชการหญิงมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการชายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อได้นำอายุของข้าราชการเข้ามาควบคุมและหาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเตรียมตัวในตารางที่ 10 ปรากฏว่า ข้าราชการที่มีอายุ 50-54 ปี เพศหญิงยังคงเตรียมตัวสูงกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ลักษณะเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร ส่วนข้าราชการที่มีอายุ 55-60 ปี พบว่า เพศหญิงและเพศชายเกือบจะ ไม่มีความแตกต่างกันเลยทั้งการเตรียมตัวและไม่เตรียมตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความชราภาพเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ข้าราชการ ไม่ว่าหญิงหรือชายมีความตระหนักถึงการเตรียมจึงทำให้ข้าราชการ ไม่ว่าหญิงหรือชาย เมื่ออายุมากขึ้นจะเล็งเห็นความสำคัญของการเตรียมตัวเท่ากัน และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่มอายุ

ตารางที่ 11 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเตรียมตัวเมื่อคุมด้วยการมีผู้สูงอายุในครอบครัว ปรากฏว่า ข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัวเพศหญิงยังคงเตรียมตัวสูงกว่าเพศชาย เป็นความสัมพันธ์เดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร ส่วนข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว

พบว่าความสัมพันธ์ได้เปลี่ยนไป กล่าวคือ เพศชายเตรียมตัวสูงกว่าเพศหญิง แสดงว่าการมีผู้สูงอายุในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวมากกว่าเพศ อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งกลุ่มที่มีและไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันเตรียมตัวไม่แตกต่างกัน เมื่อควบคุมด้วยอิทธิพลของตัวแปรอายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ข้าราชการหญิงมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณมากกว่าข้าราชการชาย

ตารางที่ 10 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
เพศและอายุ

อายุ (ปี)	เพศ	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54				
	ชาย	57.7	42.3	100.0 (97)
	หญิง	64.9	35.1	100.0 (242)
	รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
		$X^2 = 1.51$		Significance = 0.21
55-60				
	ชาย	72.7	27.3	100.0 (110)
	หญิง	72.9	27.1	100.0 (166)
	รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
		$X^2 = 0.00$		Significance = 0.97

ตารางที่ 11 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
เพศและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว		การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุ				
เพศ				
	ชาย	61.0	39.0	100.0 (146)
	หญิง	66.7	33.3	100.0 (249)
	รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
		$X^2 = 1.31$		Significance = 0.25
มีผู้สูงอายุ				
	ชาย	77.0	23.0	100.0 (61)
	หญิง	70.4	29.6	100.0 (159)
	รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
		$X^2 = 0.96$		Significance = 0.32

3.2.2 อายุ จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ อายุกับการเตรียมตัวพบว่า ข้าราชการที่มีอายุมากมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตารางที่ 12 ได้นำเอาตัวแปรการมีผู้สูงอายุในครอบครัวมาร่วมพิจารณาคด้วย ปรากฏว่าความสัมพันธ์ยังคงเป็นลักษณะเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร กล่าวคือทั้งข้าราชการที่ไม่มีและมีผู้สูงอายุในครอบครัว อายุระหว่าง 55-60 ปี เตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 50-54 ปี โดยความแตกต่างนี้เห็นได้ชัดในกลุ่มของข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งมีผู้สูงอายุที่อายุระหว่าง 55-60 ปี เตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 50-54 ปี เป็นอย่างมาก เปรียบเทียบร้อยละ 80.2 กับร้อยละ 64.9 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้เพราะข้าราชการที่มีอายุมากขึ้นจะมีอายุราชการเหลือน้อยลง ทำให้คิดถึงการเกษียณอายุมากกว่าผู้ที่ยังมีอายุน้อยกว่า นอกจากนี้การได้อาศัยอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุยังทำให้ข้าราชการที่มีอายุมากเริ่มให้ความสำคัญต่อการเตรียมตัวเองไว้มากยิ่งขึ้นด้วย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้าราชการที่มีอายุมากมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการที่มีอายุน้อย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 12 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ อายุและ การมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว อายุ (ปี)	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุ			
50-54	61.8	38.2	100.0 (225)
55-60	68.2	31.8	100.0 (170)
รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
$X^2 = 1.76$		Significance = 0.18	
มีผู้สูงอายุ			
50-54	64.9	35.1	100.0 (114)
55-60	80.2	19.8	100.0 (106)
รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
$X^2 = 6.39$		Significance = 0.01	

3.2.3 สถานภาพสมรส จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือสถานภาพสมรสกับการเตรียมตัว พบว่า ข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ มีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสสมรสอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อได้นำอายุของข้าราชการเข้ามาควบคุม และหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการเตรียมตัว ในตารางที่ 13 ปรากฏว่าข้าราชการที่อายุ 50-54 ปี ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ และผู้ที่มีสถานภาพสมรสสมรสเกือบจะไม่มี ความแตกต่างกันเลยในการเตรียมตัวก่อนเกษียณ ส่วนข้าราชการที่มีอายุ 55-60 ปี พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ มีการเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสสมรสอยู่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในวัยสูงอายุคอนค้นความแตกต่างทางสถานภาพไม่ได้เป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อการเตรียมตัว ต่อเมื่ออายุเพิ่มขึ้นผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ เริ่มตระหนักแล้วว่าตนเองจะต้องดำเนินชีวิตต่อไปหลังเกษียณ โดยปราศจากคู่สมรส หากไม่เตรียมตัวไว้จะเกิดปัญหาได้ จึงพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ มีการเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสสมรส ในช่วงวัยที่เพิ่มขึ้น (อายุ 55-60 ปี) เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง

2 กลุ่มอายุ

ตารางที่ 14 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการเตรียมตัว เมื่อนำการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุม พบว่า ข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ เตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสสมรส ปรากฏว่ากลุ่มของผู้ที่ไม่มีและมีผู้สูงอายุในครอบครัวต่างก็มีความสัมพันธ์ลักษณะเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อทดสอบด้วยค่า ไคสแควร์

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุแตกต่างกัน และแม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ทิศทางของความสัมพันธ์ตรงกับที่คาดไว้ว่า ข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสแบบอื่นๆ เตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสสมรส จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 13 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณสถานภาพสมรส และอายุ

อายุ (ปี)	สถานภาพสมรส	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54				
	อื่น ๆ	62.5	37.5	100.0 (88)
	สมรส	62.9	37.1	100.0 (251)
	รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
		$X^2 = 0.00$		Significance = 0.94
55-60				
	อื่น ๆ	77.5	22.5	100.0 (71)
	สมรส	71.2	28.8	100.0 (205)
	รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
		$X^2 = 1.03$		Significance = 0.30

ตารางที่ 14 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
สถานภาพสมรส และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
สถานภาพสมรส			
ไม่มีผู้สูงอายุ			
อื่น ๆ	66.7	33.3	100.0 (99)
สมรส	63.9	36.1	100.0 (296)
รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
	$X^2 = 0.25$	Significance = 0.61	
มีผู้สูงอายุ			
อื่น ๆ	73.3	26.7	100.0 (60)
สมรส	71.9	28.1	100.0 (160)
รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
	$X^2 = 0.04$	Significance = 0.82	

3.2.4 จำนวนบุตร จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ จำนวนบุตรกับการเตรียมตัว พบว่า ข้าราชการที่มีบุตรมากกว่ามีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีบุตรน้อยกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในตารางที่ 15 เป็นการนำอายุของข้าราชการเข้ามาศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการเตรียมตัวอีกครั้ง ผลปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการเตรียมตัวยังคงเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร กล่าวคือทั้งข้าราชการที่มีอายุ 50-54 ปี และอายุ 55-60 ปีนั้น ผู้ที่มีบุตรมากกว่าเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีบุตรน้อยกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อายุมิได้มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวของข้าราชการมากไปกว่าจำนวนบุตร ถึงแม้ว่าจะต่างกันแต่ผู้ที่มีบุตรมากกว่ายังคงเตรียมตัวมากกว่าผู้ที่มีบุตรน้อยกว่า เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสมควร์พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่มอายุ

ตารางที่ 16 ได้นำตัวแปรการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุมอีกครั้ง พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการเตรียมตัวยังคงเดิมเหมือนก่อนควบคุม กล่าวคือข้าราชการที่มีบุตรมากกว่าเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีบุตรน้อยกว่า ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากกลุ่มไม่มี

และมีผู้สูงอายุในครอบครัว เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่มอายุ ผลที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะอิทธิพลของจำนวนบุตรมีผลต่อการผันแปรในการเตรียมตัวมากกว่าการมีผู้สูงอายุในครอบครัว จึงทำให้ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวก็ตาม ข้าราชการที่มีบุตรมากกว่าเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีบุตรน้อยกว่า

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการเตรียมตัวโดยผ่านตัวแปรควบคุมถึงแม้ผลการศึกษาจะปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทิศทางเป็นไปตามที่คาดไว้ จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 15 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
จำนวนบุตร และอายุ

อายุ (ปี)	จำนวนบุตร	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54				
	ไม่มีบุตร	60.5	39.5	100.0 (81)
	1-2 คน	62.7	37.3	100.0 (185)
	3 คนขึ้นไป	65.8	34.2	100.0 (73)
	รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
		$X^2 = 0.45$		Significance = 0.79
55-60				
	ไม่มีบุตร	71.9	28.1	100.0 (57)
	1-2 คน	71.9	28.1	100.0 (128)
	3 คนขึ้นไป	74.7	25.3	100.0 (91)
	รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
		$X^2 = 0.24$		Significance = 0.88

ตารางที่ 16 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
จำนวนบุตร และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม	
	จำนวนบุตร	เตรียม		ไม่เตรียม
ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว				
ไม่มีบุตร		61.5	38.5	100.0 (78)
1-2 คน		63.5	36.5	100.0 (211)
3 คนขึ้นไป		68.9	31.1	100.0 (106)
รวม		64.6	35.4	100.0 (395)
		$X^2 = 1.27$		Significance = 0.52
มีผู้สูงอายุ				
ไม่มีบุตร		70.0	30.0	100.0 (60)
1-2 คน		72.5	27.5	100.0 (102)
3 คนขึ้นไป		74.1	25.9	100.0 (58)
รวม		72.3	27.7	100.0 (220)
		$X^2 = 0.25$		Significance = 0.87

3.2.5 การมีผู้สูงอายุในครอบครัว จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ การมีผู้สูงอายุในครอบครัวกับการเตรียมตัว พบว่า ข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตารางที่ 17 ได้นำอายุของข้าราชการมาร่วมพิจารณาด้วย ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ยังคงเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร กล่าวคือข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวยังคงเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากทั้งกลุ่มอายุ 50-54 ปี และอายุ 55-60 ปี ความแตกต่างนี้เห็นได้ชัดในกลุ่มผู้ที่มีอายุ 55-60 ปี โดยข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวมีสัดส่วนของการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัวเป็นอย่างมาก เปรียบเทียบร้อยละ 80.2 กับร้อยละ 68.2 ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวนอกจากการได้เห็นแบบอย่างของผู้สูงอายุที่ใกล้ชิดตนเองแล้ว การที่ตนเองมีอายุเพิ่มมากขึ้นจนเข้าใจด้วยเกษียณก็เป็น

ปัจจัยกระตุ้นให้ข้าราชการยังตระหนักถึงการเตรียมตัวมากขึ้นตามไปด้วย และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะกลุ่มอายุ 55-60 ปี

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 17 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
การมีผู้สูงอายุในครอบครัวและอายุ

อายุ (ปี)	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
	การมีผู้สูงอายุในครอบครัว		
50-54			
ไม่มีผู้สูงอายุ	61.8	38.2	100.0 (225)
มีผู้สูงอายุ	64.9	35.1	100.0 (114)
รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
	$X^2 = 0.31$		Significance = 0.57
55-60			
ไม่มีผู้สูงอายุ	68.2	31.8	100.0 (170)
มีผู้สูงอายุ	80.2	19.8	100.0 (106)
รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
	$X^2 = 4.71$		Significance = 0.02

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

3.2.6 รายได้ครัวเรือน จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ รายได้ครัวเรือนกับการเตรียมตัว พบว่าข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนสูงมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตารางที่ 18 ได้นำอายุของข้าราชการเข้ามาศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับการเตรียมตัว ผลปรากฏว่าในกลุ่มอายุระหว่าง 50-54 ปี ข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 20,000 บาท มีสัดส่วนการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีรายได้ครัวเรือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป เปรียบเทียบร้อยละ 63.0 กับร้อยละ

62.6 ซึ่งเป็นความแตกต่างเพียงเล็กน้อย ส่วนกลุ่มอายุระหว่าง 55-60 ปี พบว่าข้าราชการที่มีรายได้อันตรายมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไปเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีรายได้อันตรายต่ำกว่า 20,000 บาท เปรียบเทียบร้อยละ 75.9 กับร้อยละ 69.8 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ ปรากฏว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่มอายุ

ตารางที่ 19 ได้นำตัวแปรการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุมอีกครั้ง พบว่า ทั้งกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว ข้าราชการที่มีรายได้อันตรายต่ำกว่า 20,000 บาท มีสัดส่วนการเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีรายได้อันตราย 20,000 บาทขึ้นไป เปรียบเทียบร้อยละ 65.3 กับร้อยละ 63.6 เป็นความแตกต่างไม่มากนัก สำหรับกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว พบว่า ข้าราชการที่มีรายได้อันตรายมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป เตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีรายได้อันตรายต่ำกว่า 20,000 บาท เปรียบเทียบร้อยละ 77.8 กับร้อยละ 67.0 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ ปรากฏว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม ผลที่ปรากฏแสดงว่า รายได้อันตรายไม่มีผลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ ทั้งนี้ เพราะเมื่อควบคุมอิทธิพลของรายได้อันตรายด้วยตัวแปรอายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัวแล้ว พบว่า รายได้อันตรายมีการผันแปรไปตามอายุและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า รายได้อันตรายไม่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ ข้าราชการที่มีรายได้อันตรายต่างกันมีการเตรียมตัวไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 18 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ รายได้ครัวเรือนและอายุ

อายุ (ปี)	รายได้ครัวเรือน	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54				
	ต่ำกว่า 20,000 บาท	63.0	37.0	100.0 (192)
	20,000 บาทขึ้นไป	62.6	37.4	100.0 (147)
	รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
		$X^2 = 0.00$		Significance = 0.93
55-60				
	ต่ำกว่า 20,000 บาท	69.8	30.2	100.0 (139)
	20,000 บาทขึ้นไป	75.9	24.7	100.0 (137)
	รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
		$X^2 = 1.30$		Significance = 0.25

ตารางที่ 19 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ รายได้ครัวเรือนและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	รายได้ครัวเรือน	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุ				
	ต่ำกว่า 20,000 บาท	65.3	34.7	100.0 (219)
	20,000 บาทและสูงกว่า	63.6	36.4	100.0 (176)
	รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
		$X^2 = 0.11$		Significance = 0.73
มีผู้สูงอายุ				
	ต่ำกว่า 20,000 บาท	67.0	33.0	100.0 (112)
	20,000 บาทขึ้นไป	77.8	22.2	100.0 (108)
	รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
		$X^2 = 3.20$		Significance = 0.07

3.2.7 ความเป็นเจ้าของบ้าน จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ ความเป็นเจ้าของบ้านกับการเตรียมตัว พบว่า ชำราชการที่เป็นเจ้าของบ้านมีการเตรียมตัวมากกว่า ชำราชการที่ไม่เป็นเจ้าของบ้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำอายุของชำราชการเข้ามาควบคุม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเจ้าของบ้านกับการเตรียมตัวในตารางที่ 20 ปรากฏว่า ชำราชการที่มีอายุ 50-54 ปี ผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่ไม่เป็นเจ้าของบ้าน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ลักษณะเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร ส่วนชำราชการที่มีอายุ 55-60 ปี พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์เป็นตรงข้ามกับก่อนควบคุมตัวแปร กล่าวคือ ผู้ที่ไม่เป็นเจ้าของบ้านเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่เป็นเจ้าของบ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ชำราชการมีอายุมากขึ้น ผู้ที่ไม่มีบ้านเป็นของตนเองจะเริ่มรู้สึกว่าคุณค่าความมั่นคงในชีวิต จึงเริ่มให้ความสำคัญในการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมากขึ้น ดังจะพบได้ว่า ผู้ที่ไม่เป็นเจ้าของบ้านในกลุ่มอายุ 55-60 ปี มีการเตรียมตัวสูงกว่ากลุ่มอายุ 50-54 ปี เป็นอย่างมาก เปรียบเทียบร้อยละ 76.9 กับร้อยละ 55.2 อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทั้ง 2 กลุ่มอายุ

ตารางที่ 21 ได้นำการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุม พบว่าทิศทางความสัมพันธ์เดิมเหมือนก่อนควบคุม ทั้งกลุ่มที่มีและไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว กล่าวคือผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่ไม่เป็นเจ้าของบ้าน เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความเป็นเจ้าของบ้านมีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวมากกว่าการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

จึงอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นเจ้าของบ้านมีผลต่อการเตรียมตัวเมื่อถูกควบคุมด้วยการมีผู้สูงอายุในครอบครัว แต่เมื่อนำอายุเข้ามาควบคุมกลับพบว่าทิศทางความสัมพันธ์ไม่แน่นอน จึงพอสรุปได้ว่าความเป็นเจ้าของบ้านไม่มีความแตกต่างในการเตรียมตัว จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 20 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
ความเป็นเจ้าของบ้านและอายุ

อายุ (ปี)	ความเป็นเจ้าของบ้าน	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54				
	ไม่เป็นเจ้าของบ้าน	55.2	44.8	100.0 (67)
	เป็นเจ้าของบ้าน	64.7	35.3	100.0 (272)
	รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
		$X^2 = 2.06$		Significance = 0.15
55-60				
	ไม่เป็นเจ้าของบ้าน	76.9	23.1	100.0 (39)
	เป็นเจ้าของบ้าน	72.2	27.8	100.0 (237)
	รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
		$X^2 = 0.38$		Significance = 0.53

ตารางที่ 21 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
ความเป็นเจ้าของบ้านและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว	ความเป็นเจ้าของบ้าน	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
		เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว				
	ไม่เป็นเจ้าของบ้าน	58.5	41.5	100.0 (53)
	เป็นเจ้าของบ้าน	65.5	34.5	100.0 (342)
	รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
		$X^2 = 0.98$		Significance = 0.32
มีผู้สูงอายุในครอบครัว				
	ไม่เป็นเจ้าของบ้าน	67.9	32.1	100.0 (53)
	เป็นเจ้าของบ้าน	73.7	26.3	100.0 (167)
	รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
		$X^2 = 0.65$		Significance = 0.41

ปัจจัยทางสังคม

3.2.8 การศึกษา จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ดังแปร คือการศึกษากับการเตรียมตัว พบว่าข้าราชการที่มีการศึกษาสูงมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีการศึกษาค่ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำอายุของข้าราชการเข้ามาควบคุม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเตรียมตัวในตารางที่ 22 ปรากฏว่า ข้าราชการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งพิจารณาได้จากกลุ่มอายุ 50-54 ปี และอายุ 55-60 ปี และเป็นความสัมพันธ์เดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวมากกว่าอายุของข้าราชการ ดังได้กล่าวแล้วว่าการศึกษากำหนดให้บุคคลรู้จักใช้ความรู้ที่ตนมีอยู่มาวางแผนในการดำเนินชีวิต จึงทำให้ผู้ที่มีอายุต่างกันผู้ที่มีการศึกษาสูงเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 23 ได้นำการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุม พบว่าทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร กล่าวคือ ข้าราชการที่มีการศึกษาสูงเตรียมตัวสูงกว่าข้าราชการที่มีการศึกษาค่ำ พบทั้งกลุ่มที่มีและไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงกล่าวได้ว่าการศึกษามีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวมากกว่าการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

เพราะฉะนั้น การศึกษาก่อให้เกิดความแตกต่างในการเตรียมตัว แม้จะนำอายุและการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาศึกษาร่วมด้วย ถึงแม้จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทิศทางตรงกับที่คาดไว้ว่า ข้าราชการที่มีการศึกษาสูงมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีการศึกษาค่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 22 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
การศึกษาและอายุ

อายุ (ปี) ระดับการศึกษา	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60.1	39.9	100.0 (153)
ปริญญาตรีขึ้นไป	65.1	34.9	100.0 (186)
รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
		$X^2 = 0.87$	Significance = 0.35
55-60			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	70.2	29.8	100.0 (131)
ปริญญาตรีขึ้นไป	75.2	24.8	100.0 (145)
รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
		$X^2 = 0.84$	Significance = 0.35

ตารางที่ 23 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
การศึกษาและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ระดับการศึกษา	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุ			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60.1	39.0	100.0 (182)
ปริญญาตรีขึ้นไป	67.6	32.4	100.0 (213)
รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
		$X^2 = 1.87$	Significance = 0.17
มีผู้สูงอายุ			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	71.6	28.4	100.0 (102)
ปริญญาตรีขึ้นไป	72.9	27.1	100.0 (118)
รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
		$X^2 = 0.04$	Significance = 0.82

3.2.9 ระดับตำแหน่ง จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือระดับตำแหน่งกับการเตรียมตัว พบว่าข้าราชการที่มีระดับตำแหน่งสูงกว่ามีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่มีระดับตำแหน่งต่ำกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในตารางที่ 24 ได้นำอายุเข้ามาศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับตำแหน่งกับการเตรียมตัวอีกครั้ง ผลปรากฏว่าข้าราชการในกลุ่มอายุ 50-54 ปี ผู้ที่มีระดับตำแหน่ง C4-C6 เตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีระดับตำแหน่งต่ำกว่า C4 และ C7 ขึ้นไปไม่มากนัก ส่วนข้าราชการในกลุ่มอายุ 55-60 ปี พบว่า ผู้ที่มีระดับตำแหน่งสูงกว่าเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีระดับตำแหน่งต่ำกว่า แสดงว่า ระดับตำแหน่งมีผลต่อการเตรียมตัวสำหรับข้าราชการที่มีอายุมากขึ้น และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะกลุ่มอายุ 55-60 ปี

ในตารางที่ 25 ได้นำตัวแปรการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุม พบว่าข้าราชการกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัวนั้นผู้ที่มีระดับตำแหน่ง C4-C6 เตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีตำแหน่ง C7 ขึ้นไป และสูงกว่าผู้ที่มีตำแหน่งต่ำกว่า C4 เปรียบเทียบร้อยละ 67.3, 64.6 และร้อยละ 57.0 ตามลำดับ สำหรับข้าราชการที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว พบว่าผู้ที่มีระดับตำแหน่งสูงกว่าเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่มีระดับตำแหน่งต่ำกว่า ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ลักษณะเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร เมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงกล่าวได้ว่าอิทธิพลของการมีผู้สูงอายุในครอบครัวมีผลต่อการเตรียมตัวมากกว่าระดับตำแหน่ง จึงทำให้ทิศทางของความสัมพันธ์ในกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัวมีทิศทางไม่แน่นอน

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้าราชการที่มีระดับตำแหน่งต่างกันมีการเตรียมตัวไม่แตกต่างกันเมื่อนำตัวแปรอายุและการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุม จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 24 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
ระดับตำแหน่งและอายุ

อายุ (ปี) ระดับตำแหน่ง	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54			
ต่ำกว่า C4	62.5	37.5	100.0 (72)
C4-C6	63.2	36.8	100.0 (193)
C7 ขึ้นไป	62.2	37.8	100.0 (74)
รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
	$X^2 = 0.02$	Significance = 0.98	
55-60			
ต่ำกว่า C4	54.8	45.2	100.0 (42)
C4-C6	75.4	24.6	100.0 (138)
C7 ขึ้นไป	77.1	22.9	100.0 (96)
รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
	$X^2 = 8.25$	Significance = 0.01	

ตารางที่ 25 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
ระดับตำแหน่งและการมีผู้สูงอายุในครอบครัว

การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ระดับตำแหน่ง	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุ			
ต่ำกว่า C4	57.0	43.0	100.0 (79)
C4-C6	67.3	32.7	100.0 (220)
C7 ขึ้นไป	64.6	35.4	100.0 (96)
รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
	$X^2 = 2.70$	Significance = 0.25	
มีผู้สูงอายุ			
ต่ำกว่า C4	65.7	34.3	100.0 (35)
C4-C6	70.3	29.7	100.0 (111)
C7 ขึ้นไป	78.4	21.6	100.0 (74)
รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
	$X^2 = 2.34$	Significance = 0.30	

3.2.10 โครงสร้างคร้วเรือน จากการศึกษาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร คือ โครงสร้างคร้วเรือนกับการเตรียมตัว พบว่า ข้าราชการที่อยู่คร้วเรือนแบบอื่นมีการเตรียมตัวมากกว่าข้าราชการที่อยู่คร้วเรือนเดี่ยวอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตารางที่ 26 ได้นำอายุของข้าราชการเข้ามาศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างคร้วเรือนกับการเตรียมตัว ปรากฏว่า ข้าราชการในกลุ่มอายุ 50-54 ปี ผู้ที่อยู่ในคร้วเรือนแบบอื่นเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่อยู่ในคร้วเรือนเดี่ยว เป็นความสัมพันธ์ลักษณะเดิมเหมือนก่อนควบคุมตัวแปร สำหรับข้าราชการในกลุ่มอายุ 55-60 ปี ทิศทางความสัมพันธ์เหมือนกับข้าราชการในกลุ่มอายุ 50-54 ปี กล่าวคือผู้ที่อยู่ในคร้วเรือนแบบอื่นเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่อยู่ในคร้วเรือนเดี่ยว อย่างไรก็ตามเป็นความแตกต่างที่ไม่มากนัก และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาที่พบจึงกล่าวได้ว่า ข้าราชการที่อยู่ในคร้วเรือนแบบอื่นจะรู้ดีกว่าตนเองต้องอยู่อย่างใดคนเดียวจึงคิดถึงการเตรียมตัวมากกว่าผู้ที่อยู่ในคร้วเรือนเดี่ยว และเมื่ออายุมากขึ้นผู้ที่อยู่คร้วเรือนแบบอื่นก็มีแนวโน้มถึงความสำคัญของการเตรียมตัวผู้ที่อยู่คร้วเรือนเดี่ยว

ในตารางที่ 27 ได้นำตัวแปรการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุม ผลปรากฏว่า ข้าราชการที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัวที่อยู่ในคร้วเรือนแบบอื่นเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่อยู่คร้วเรือนเดี่ยว สำหรับข้าราชการกลุ่มที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ได้เปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือผู้ที่อยู่คร้วเรือนเดี่ยวเตรียมตัวสูงกว่าผู้ที่อยู่คร้วเรือนแบบอื่น และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จึงกล่าวได้ว่าโครงสร้างคร้วเรือนมีผลต่อการเตรียมตัวเมื่อนำตัวแปรอายุเข้ามาควบคุม แต่เมื่อนำการมีผู้สูงอายุในครอบครัวเข้ามาควบคุมด้วยแล้ว ปรากฏว่าโครงสร้างคร้วเรือนไม่มีผลต่อการเตรียมตัว ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าผู้ที่อยู่ในคร้วเรือนต่างแบบกันมีการเตรียมตัวไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 26 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
โครงสร้างครัวเรือนและอายุ

อายุ (ปี) โครงสร้างครัวเรือน	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
50-54			
ครัวเรือนเดี่ยว	62.6	37.4	100.0 (262)
ครัวเรือนแบบอื่น (ครัวเรือนขยาย และอยู่คนเดียว)	63.6	36.4	100.0 (77)
รวม	62.8	37.2	100.0 (339)
	$X^2 = 0.02$	Significance = 0.86	
55-60			
ครัวเรือนเดี่ยว	72.3	27.7	100.0 (220)
ครัวเรือนแบบอื่น (ครัวเรือนขยาย และอยู่คนเดียว)	75.0	25.0	100.0 (56)
รวม	72.8	27.2	100.0 (276)
	$X^2 = 0.16$	Significance = 0.68	

ตารางที่ 27 ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
โครงสร้างครัวเรือนและการมีผู้สูงอายุในครัวเรือน

การมีผู้สูงอายุในครัวเรือน โครงสร้างครัวเรือน	การเตรียมตัวก่อนเกษียณ		รวม
	เตรียม	ไม่เตรียม	
ไม่มีผู้สูงอายุ			
ครัวเรือนเดี่ยว	63.8	36.2	100.0 (329)
ครัวเรือนแบบอื่น (ครัวเรือนขยาย และอยู่คนเดียว)	68.2	31.8	100.0 (60)
รวม	64.6	35.4	100.0 (395)
	$X^2 = 0.45$	Significance = 0.49	
มีผู้สูงอายุ			
ครัวเรือนเดี่ยว	73.9	26.1	100.0 (153)
ครัวเรือนแบบอื่น (ครัวเรือนขยาย และอยู่คนเดียว)	68.7	31.3	100.0 (67)
รวม	72.3	27.7	100.0 (220)
	$X^2 = 0.62$	Significance = 0.42	